

Бидай

Мазмұны

- Кіріспе
- Бидайдың аурулары
- Бидайдың зиянкестері
- Бидайға зиян тигізетін арамшөптер
- Қолданылған әдебиеттер

Бидай (*Triticum*) – астық тұқымдасына жататын аса маңызды дәнді дақыл.

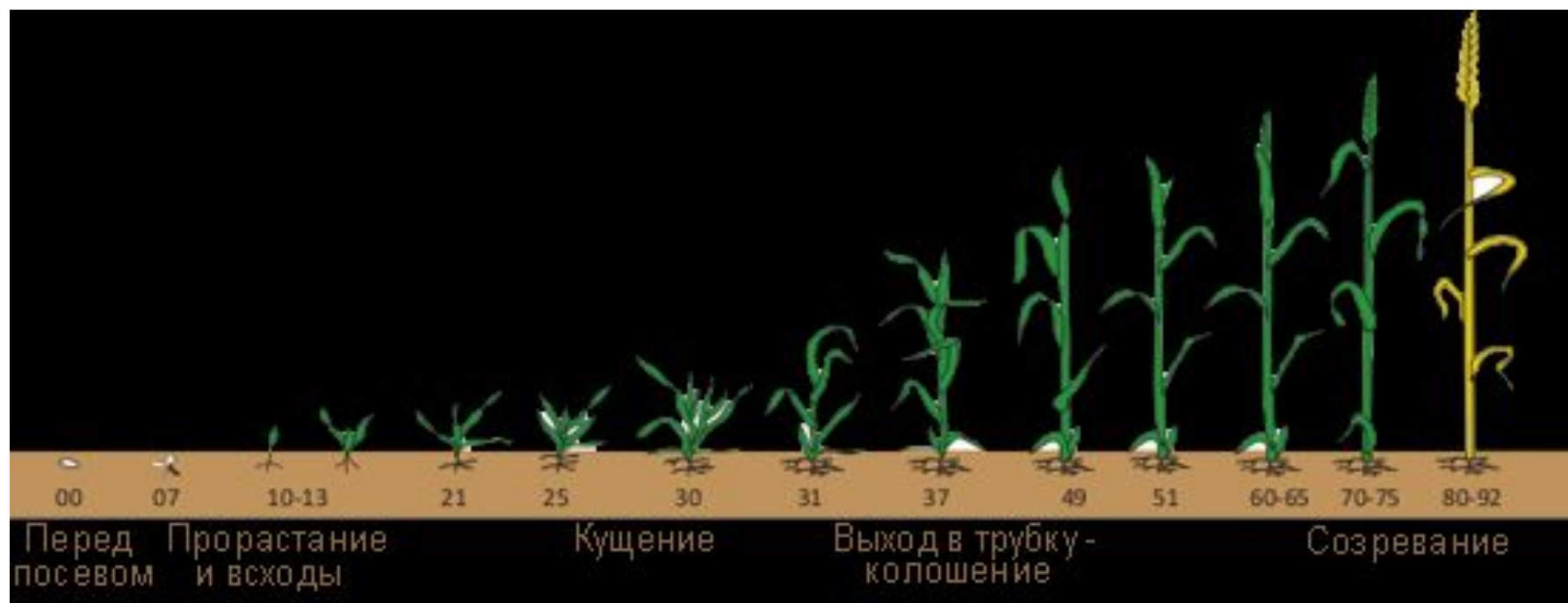
2015 жылғы есеппен елімізде 14 млн га бидай егін егілген. Солтүстік Қазақстанда 3 миллион 200 мың гектар алқапқа бидай егілді

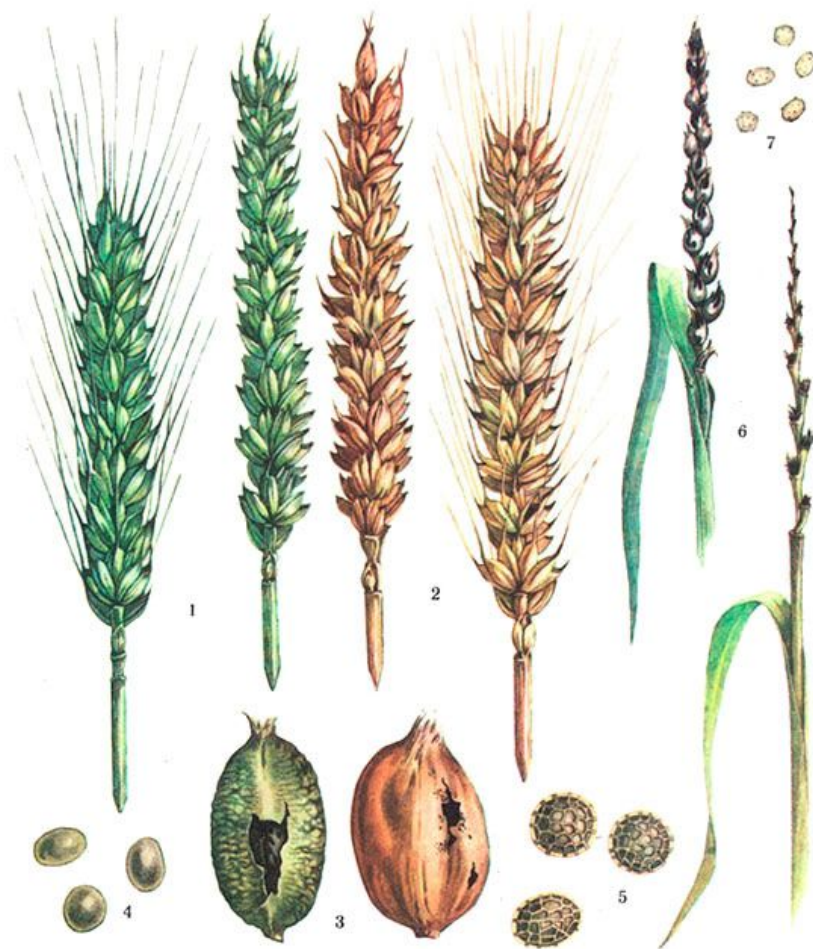
Бидайдың вегетациялық кезеңі

- ❖ Тұқымның өнуі
- ❖ Егін көгі (көктеу) кезеңі
- ❖ Түптену кезеңі
- ❖ Түтікке шығу (сабақтану) кезеңі
- ❖ Масақтану кезеңі
- ❖ Гүлдену кезеңі
- ❖ Пісу кезеңі (сүттеніп, қамырланып, толық пісуі)

Бидайдың аурулары

Бидайдың тозаңды қара күйесі

Қоздырғышы:
Ustilago tritici

Бидай бірінші жылы
гүлдеген кезде
залалданады, ауру
екінші жылы
бидайдың масақтану
кезінде байқалады.

Химиялық күресу шаралары

- ❑ Препарат суспензиясымен тұқымдарды өңдеу (1т тұқымға 10л су):
 - ❖ Бастион, 34% с.с.к. 2,0л/га мөлшерінде
 - ❖ Витавакс 200 ФФ, 34% с.с.к. 2,0-2,5 л/га мөлшерінде
 - ❖ Витарос, с.с.к. 2,0 л/га мөлшерінде
- ❑ Себу алдында препарат суспензиясымен тұқымдарды өңдеу (1т тұқымға 10л су):
 - ❖ Витавакс, в.с.к. 1,5-2,0 л/га мөлшерінде

Бидайдың қатты қара күйесі

Қоздырғышы: *Tilletia caries*

Егінді орып бастырған кезде қара күйе қапшықтары жарылып, телиоспоралар сау дәндерге түседі. Залалдану құрал-жабдықтар, ыдыс және т.б. арқылы да жүзеге асады.

Химиялық күресу шаралары

- ❑ Тұқымды ертерек және себу алдында препарат суспензиясымен өңдеу (1 т тұқымға 8-10 л су):
 - ❖ ТМТД, с.с.к. 3,0-4,0 л/га мөлшерінде
- ❑ Препарат суспензиясымен тұқымдарды өңдеу (1 т тұқымға 10 л су):
 - ❖ Бастион, 34% с.с.к. 2,0 л/га мөлшерінде
 - ❖ Витавакс 200 ФФ, 34% с.с.к. 2,0-2,5 л/га мөлшерінде
 - ❖ Витарос, с.с.к. 2,0 л/га мөлшерінде
- ❑ Себу алдында препарат суспензиясымен тұқымдарды өңдеу (1 т тұқымға 10 л су):
 - ❖ Витавакс, в.с.к. 1,5-2,0 л/га мөлшерінде

Кәдімгі шірік

Қоздырғышы:
Bipolaris
sorokiniana (Sacc.)
Shoemaker.
(Deuteromycetes
класы,
Hyphomycetales
қатары)

Көктеу – түптену
кезінде білінеді.

Химиялық күресу шаралары

- Препарат суспензиясымен тұқымдарды өңдеу (1 тұқымға 10 л су):
 - ❖ Карбокс 340, в.с.к. 1,5-2,0 л/га мөлшерінде
 - ❖ Прессинг 34%, с.с.к. 1,5-2,0 л/га мөлшерінде

Фузариоздық тамыр шірігі

Қоздырғыштары:
Fusarium текті
саңырауқұлақтар
(Deuteromycetes
класы,
Nurhomysetales
қатары).

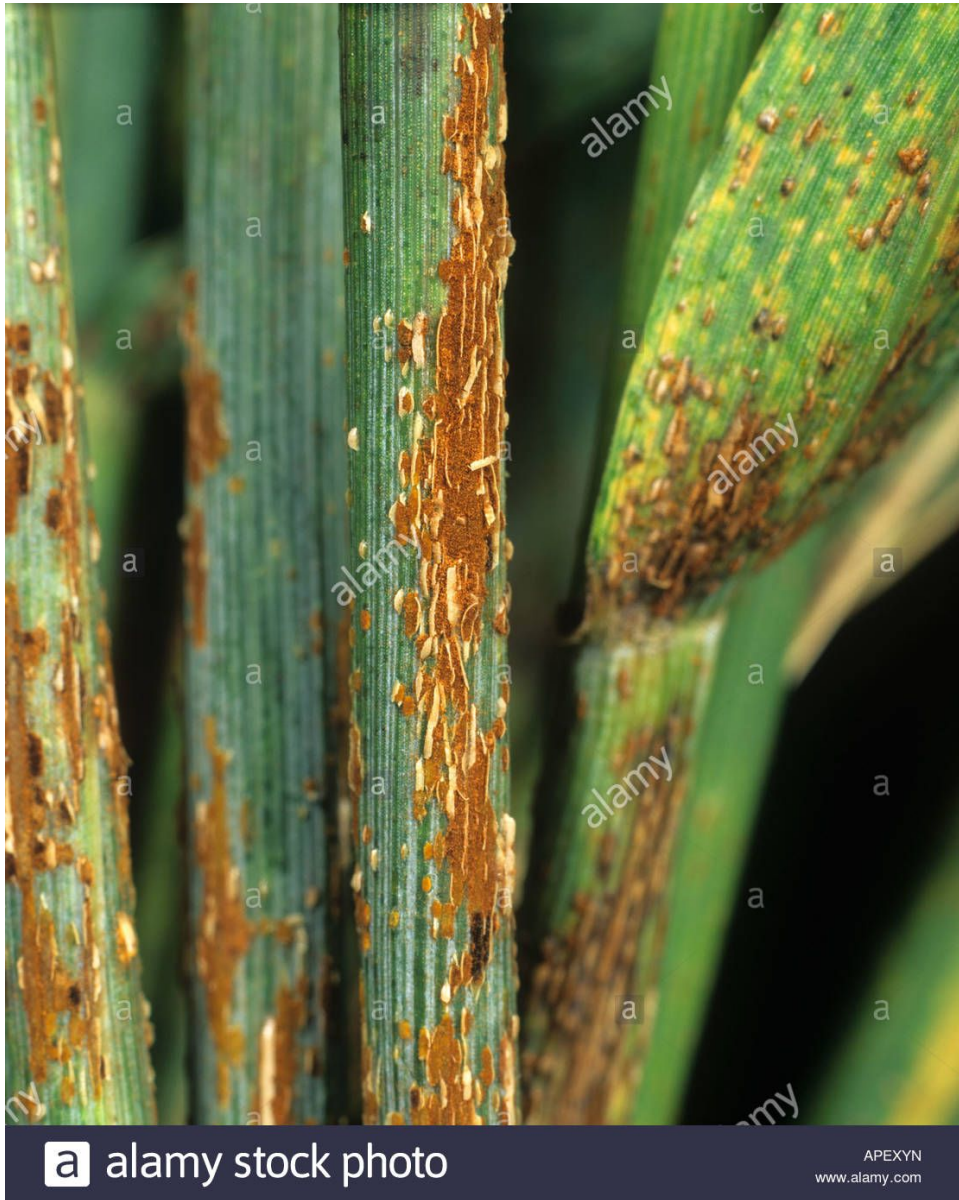
Өсімдік көктеген
кезде олардың
өскіні немесе
тамыршасы ғана
дамиды

Химиялық күресу шаралары

- Препарат суспензиясымен тұқымдарды өңдеу (1 тұқымға 10 л су):
 - ❖ Карбокс 340, в.с.к. 1,5-2,0 л/га мөлшерінде
 - ❖ Прессинг 34%, с.с.к. 1,5-2,0 л/га мөлшерінде

 alamy stock photo

APEXYN
www.alamy.com

Дәнді дақылдардың сабақ (жолақ) таты

Жолақ таттың
қоздырғышы *Puccinia
graminis* Pers

Өсімдіктің даму
кезеңінің екінші
жартысында, Әсіресе
соңына қарай,
зақымдалған
мүшелерде ұзынша
қатар орналасқан,
Әуелі татқа ұқсас
қызылт-қоңыр
урединиялар, кейін
қара телиоспориялар
пайда болады.

Химиялық күресу шаралары

Соңғы өңдеу мерзімі, өнімді жинағанға дейін,
өңдеулердің максималды қайталымдары:

Оптимо 20%, к.э.	30(1)
Абакус 12, 5%, с.э.	30(2)
Валлиант, к.э.	30(2)
Рекс Дуо, 49,7% к.с.	30(2)

Септорио

З

Қоздырғышы:
Septoria nodorum
(Deuteromycetes
– Sphaeropsidales)

Септориоз
жауын-шашын
көп болған
жылдары қатты
дамиды

Химиялық күресу шаралары

Соңғы өңдеу мерзімі, өнімді жинағанға дейін,
өңдеулердің максималды қайталымдары:

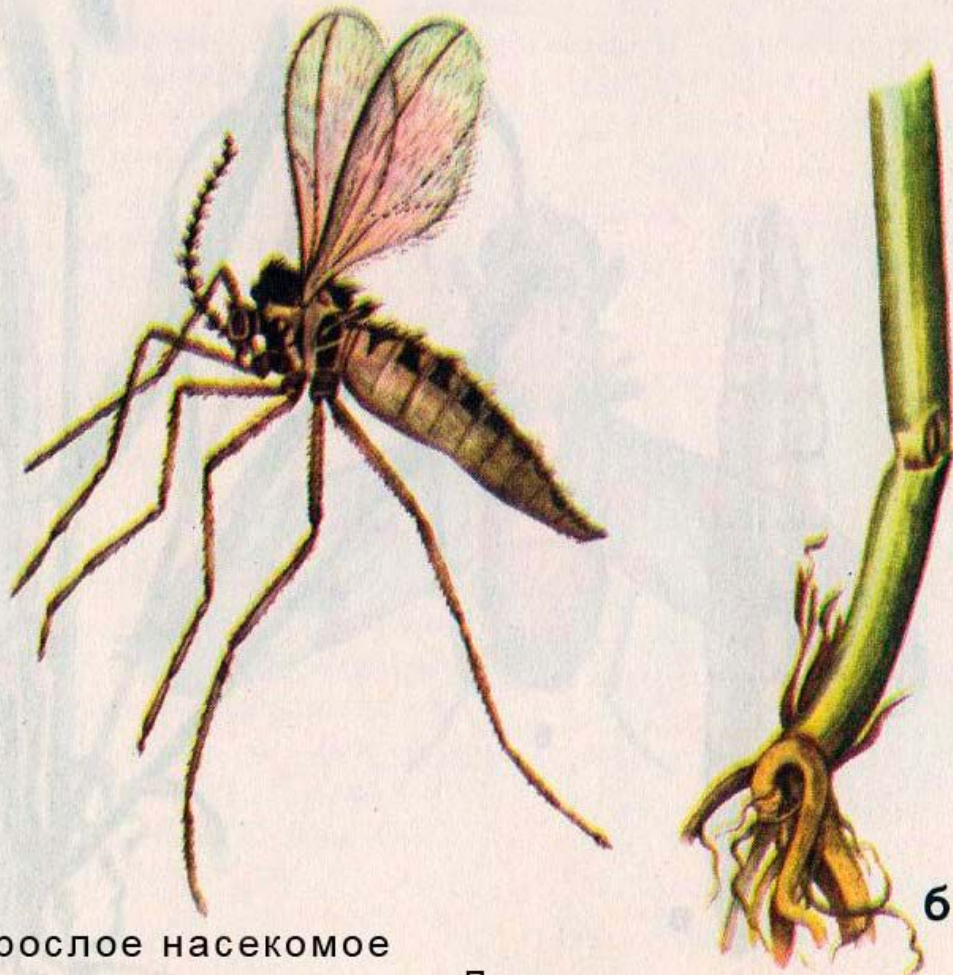
Амистар экстра 280, с.к.	30(1)
Банзай, к.э.	30(2)
Дерозал, 50% к.с.	20(1)
Алерт С, с.э.	30(1)

Бидайдың зиянкестері

Гессенская муха

Взрослое насекомое

Ложнококны во влагалище
растения

Гессен шыбыны

Mayetiola destructor Say. (Cecidomyiidae – галлица тұқымдасы, Diptera – қос қанаттылар отряды). Дернәсілдері бидайдың сабағын түтіктенгенге дейін зақымдайды

Химиялық күресу шаралары

Соңғы өңдеу мерзімі, өнімді жинағанға дейін,
өңдеулердің максималды қайталымдары:

Бестселлер, 10% э.к. 0,12 л/га мөлшерінде	15(2)
Борнео м.в.с.к. 0,05 л/га мөлшерінде	15(2)
Фаскорд, э.к. 0,12 л/га мөлшерінде	20(2)
Фастак, 10% э.к. 0,12 л/га мөлшерінде	15(2)

Астық егеушілер

Кәдімгі - *Cephus rugosus* L. және қара - *Trachelus tabidus* F. (Cephidae - сабақ егеушілер тұқымдасы, Hymenoptera - отряды) бидайдың масақтану бастаған кезеңінде байқалады.

Химиялық күресу шаралары

Соңғы өңдеу мерзімі, өнімді жинағанға дейін,
өңдеулердің максималды қайталымдары:

Каратэ 050, э.к. 0,15-0,2 л/га мөлшерінде 20(2)

Актеллик 500, э.к. 0,5 л/га мөлшерінде 20(2)

Зиянды бақашық

Зиянды - *Eurygaster integriceps* Put., мавр - *E. mauga.*, австриялық - *E. austriacus* Sch.

(Scutelleridae - қалқаншалы бақашықтар тұқымдасы, Hemiptera - отряды)

Дернәсілдердің жұмыртқадан шығуы астық дақылдарының түптену кезеңіне келеді. Ересек қандалалар дәннің балауыздана - пісу кезеңінде пайда болады

Химиялық күресу шаралары

Соңғы өңдеу мерзімі, өнімді жинағанға дейін,
өңдеулердің максималды қайталымдары:

Данадим эксперт, к.э. 0,8-1,2 л/га мөлшерінде	30(2)
Диамант, э.к. 0,8-1,2 л/га мөлшерінде	30(2)
Стабилити, э.к. 0,8-1,2 л/га мөлшерінде	30(1)
Кинфос, э.к. 0,15-0,25 л/га мөлшерінде	30(1)

